

СПЕЦІАЛЬНІ ПРАВИЛА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ОСІБ, ЯКІ ВИКОНУЮТЬ СПЕЦІАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Котова В. В.

У статті зазначається, що спеціальні правила забезпечення безпеки осіб, які виконують спеціальне завдання, не можуть застосовуватися до осіб, які не здійснюють спеціальних заходів щодо розкриття злочинної діяльності організованої групи або злочинної організації. Спеціальними правилами застосування заходів забезпечення безпеки осіб, які виконують спеціальне завдання, є такі: вибір заходу забезпечення безпеки пропорційний загрози розсекречення чи погрози розправи над особою, яка на конфіденційній основі уведена у злочинне середовище (організована група або злочинна організація) під легендою прикриття з метою одержання необхідної інформації щодо її структури, способів та засобів здійснення злочинної діяльності; застосування заходів безпеки лише в ході кримінального провадження щодо розслідування тяжких або особливо тяжких злочинів; здійснення заходів безпеки під час досудового розслідування, в якому проводиться така негласна слідча (розшукова) дія або застосовується такий оперативно-розшуковий захід, як виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації. Зроблено висновок, що об'єктивно існує гостра необхідність не тільки реформування та осучаснення правової процедури забезпечення безпеки особам, які виконують спеціальне завдання, а й детального опрацювання організаційної складової частини такого процесу. Забезпечення безпеки особи, яка виконує спеціальне завдання, є одним із основних напрямків, що сприятимуть більш ефективному розкриттю кримінальних правопорушень у сфері боротьби з організованою злочинністю. Правила застосування заходів безпеки закріплено законодавцем, але чіткий механізм реалізації відсутній. Тому необхідність подальшого вдосконалення законодавства України у сфері забезпечення безпеки є актуальною та своєчасною, враховуючи, що застосування заходів забезпечення безпеки дає позитивні результати, зміцнює довіру осіб, які виконують спеціальне завдання, до правосуддя і заохочує їх надавати свідчення під час досудового та судового провадження.

Ключові слова: безпека, забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства, особа, що виконує спеціальне завдання, свідок, негласні слідчі (розшукові) дії, заходи забезпечення безпеки.

В статье отмечается, что специальные правила обеспечения безопасности лиц, выполняющих специальное задание, не могут применяться к лицам, которые не осуществляют специальные меры по раскрытию преступной деятельности организованной группы или преступной организации. Специальными правилами применения мер обеспечения безопасности лиц, выполняющих специальное задание, являются: выбор меры обеспечения безопасности пропорционален угрозе рассекречивания или угрозе расправы над лицом, на конфиденциальной основе введенным в преступную среду (организованная группа или преступная организация) под легендой прикрытия с целью получения необходимой информации о ее структуре, способах и средствах осуществления преступной деятельности; применение мер безопасности только в ходе уголовного производства по расследованию тяжких или особо тяж-

ких преступлений; осуществление мер безопасности во время досудебного расследования, в котором проводится такое негласное следственное (сыскное) действие или применяется такое оперативно-розыскное мероприятие, как выполнение специального задания по раскрытию преступной деятельности организованной группы или преступной организации. Сделан вывод, что объективной является острая необходимость реформирования и осовременивания не только правовой процедуры обеспечения безопасности лиц, выполняющих специальное задание, но и детальной проработки организационной составляющей такого процесса. Обеспечение безопасности лица, выполняющего специальное задание, является одним из основных направлений, способствующих более эффективному раскрытию уголовных преступлений в сфере борьбы с организованной преступностью. Правила применения мер безопасности закреплено законодателем, но четкий механизм реализации отсутствует. Поэтому необходимость дальнейшего совершенствования законодательства Украины в сфере обеспечения безопасности является актуальной и своевременной, учитывая, что применение мер обеспечения безопасности дает положительные результаты, укрепляет доверие лиц, выполняющих специальное задание, к правосудию и поощряет их давать показания во время досудебного и судебного производства.

Ключевые слова: безопасность, обеспечение безопасности участников уголовного судопроизводства, лицо, выполняющее специальное задание, свидетель, негласные следственные (розыскные) действия, меры обеспечения безопасности.

The article determines that the special rules for ensuring the safety of persons performing a special task cannot be applied to the persons who do not carry out special measures to disclose criminal activities of an organized group or a criminal organization. Special rules for the application of security measures for the persons performing a special task are: the choice of a security measure that is proportional to the threat of declassification or threats of reprisal of a person confidentially entered into a criminal environment (organized group or criminal organization) under the cover of a legend in order to obtain the necessary information about its structure, ways and means of carrying out criminal activities; the application of security measures only during criminal proceedings to investigate serious crimes or felonies; the implementation of security measures during the pre-trial investigation, in which such covert investigative actions are carried out or such investigative action as the carrying out of a special task to disclose the criminal activities of an organized group or criminal organization is applied. It is concluded that the urgent need to reform and modernize not only the legal procedure for ensuring the safety of persons performing a special task, but also the detailed elaboration of the organizational component of such a process is objective. Providing security to a person carrying out a special task is one of their main areas of action, which will facilitate the more effective detection of criminal offenses in the field of the fight against

Котова В. В., 2019

organized crime. The rules for the application of security measures are set by the legislator, but there is no clear mechanism for implementation. Therefore, the need for further improvement of Ukrainian legislation in the field of security is relevant and timely, given that the implementation of security measures produces positive results, strengthens the confidence of persons performing special tasks in justice and encourages them to testify during pre-trial and judicial proceedings.

Key words: security, ensuring the security of participants in criminal proceedings, person carrying out a special task, witness, covert investigative actions, security measures.

Постановка проблеми. Статтею 3 Конституції України закріплено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Згідно зі ст. 1 Кримінального кодексу України [1] (далі КК України) та ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України [2] (далі КПК України) держава через уповноважені органи гарантує захист прав, свобод та інтересів людини від протиправних дій шляхом виявлення, розслідування та судового розгляду проваджень за кримінальними правопорушеннями.

Кримінальні провадження за кримінальними правопорушеннями, вчиненими у складі організованих злочинних груп або злочинних угруповань, завжди є багатоепізодними та складними в розслідуванні. Одним із найбільш ефективних методів боротьби з організованою злочинністю є проведення негласної слідчої (розшукової) дії, закріпленої ст. 272 КПК України «Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації» [2]. Відповідно до осіб, які виконують спеціальне завдання, потрібно у зв'язку з великим ризиком, з яким вони стикаються, окрім загальних заходів забезпечення безпеки, що регламентовані законодавством, застосувати спеціальні заходи безпеки залежно від обставин, які супроводжують таке завдання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробленню питань забезпечення безпеки осіб, які є учасниками кримінального судочинства та оперативно-розшукової діяльності, присвятили свої дослідження вітчизняні та зарубіжні вчені: В.С. Зеленецький, Н.В. Куркін, А.Ю. Єпіхін, В.В. Томін та інші. Питанню правового захисту осіб - учасників оперативно-розшукової діяльності приділили увагу такі відомі вітчизняні вчені: К.В. Антонова, О.М. Бандурка, В.Д. Берназ, О.М. Джужа, О.І. Козаченко, В.І. Лебеденко, М.М. Поколдна, А.І. Суббот та інші. Незважаючи на те, що важливі аспекти забезпечення безпеки осіб, які є учасниками кримінального судочинства, відображені у працях зазначених учених, окремі аспекти, зокрема щодо застосування спеціальних правил забезпечення безпеки осіб, які виконують спеціальне завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи або злочинної організації, ще достатньою мірою не знайшли свого теоретичного та практичного відображення в законодавстві.

Постановка завдання. У статті ми маємо на меті з'ясувати та дослідити спеціальні правила забезпечення безпеки осіб, які виконують спеціальне завдання для розкриття злочинної діяльності організованої групи або злочинної організації.

Виклад основного матеріалу. У кримінальному судочинстві бере участь велика кількість осіб. Роль та місце кожної з них має значення під час розсліду-

вання кримінальних правопорушень. Виконання особою спеціального завдання під час протидії організованій злочинності потребує надійного забезпечення безпеки конфідента. Конфіденти - це приватні фізичні особи, з якими оперативні підрозділи органів, уповноважених здійснювати ОРД, установили на платній чи безоплатній основі відносини співробітництва, передбачаючи сприяти такими громадянами на конфіденційній основі у виконанні покладених на них завдань [24, с. 73].

Ми погоджуємося з думками вчених А.В. Савченка [25, с. 25] та А.І. Суббота [26, с. 27], які визначають шість груп осіб, що виконують спеціальне завдання:

1) негласні співробітники оперативних підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність та з якими установлені на платній чи безоплатній основі відносини співробітництва (конфіденти);

2) співробітники інших підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність;

3) співробітники розвідувальних органів України;

4) штатні й позаштатні негласні, які введені на підставі письмового доручення під легендою прикриття в організовані злочинні групи й злочинні організації для розкриття організованої злочинності й притягнення винних до відповідальності;

5) учасники організованих злочинних груп чи злочинних організацій, які погодилися на співробітництво із працівником оперативного підрозділу;

6) інші особи, які погодилися на проникнення у злочинну групу для виконання спеціального завдання.

Таким особам має бути забезпечено безпеку для виконання завдань в умовах високого ризику. Лише за умов дотримання заходів безпеки, надійного нормативно-правового забезпечення відповідних гарантій особам, що виконують спеціальне завдання, і належної організації негласних слідчих (розшукових) дій та різних комбінацій відповідний ризик можна вважати виправданим. Нині в Україні розроблено законодавчу базу для створення таких умов, проте не відпрацьовано механізм її реалізації, не створено спеціалізованих підрозділів щодо забезпечення безпеки осіб - учасників кримінального судочинства, а також не вирішено питання фінансування заходів, передбачених законодавством.

Доцільно зазначити, що КПК України передбачає встановлення термінів виконання спеціального завдання: «Виконання спеціального завдання не може перевищувати шість місяців, а за потреби строк його виконання продовжується слідчим за погодженням із керівником органу досудового розслідування або прокурором на строк, який не перевищує строку досудового розслідування» [2].

Підготовка до виконання спеціального завдання потребує ретельного планування, тому що від цього залежить не тільки результативність протидії злочинам, а, насамперед, здоров'я та життя особи, яка виконує спеціальне завдання. Ми підтримуємо думку О.І. Григоренка, що такі обмеження строку виконання спеціального завдання є недоцільними, бо це комплексна спеціальна оперативно-розшукова операція, яку безпосередньо здійснюють штатні негласні працівники. Тільки на організацію та підготовку такої потребується час, який може значно перевищувати шестимісячний термін, адже до її здійснення залучається значна кількість фахівців - від психологів до гримерів і бутафорів. Потребує ретельної підготовки введення конфідента

до складу організованої групи чи злочинної організації та виведення його після виконання завдання [21, с. 181].

Законодавець заохотив та визнав соціально позитивною поведінкою виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації через закріплення у ст. 43 КК України, що не є злочином вимушене заподіяння шкоди інтересам особою, яка відповідно до закону виконувала спеціальне завдання, беручи участь в організованій групі чи злочинній організації з метою попередження чи розкриття їх злочинної діяльності [1]. Особа, яка виконує спеціальне завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації, підлягає кримінальній відповідальності лише за вчинення у складі організованої групи чи злочинної організації особливо тяжкого злочину, вчиненого умисно і поєднаного з насильством над потерпілим, або тяжкого злочину, вчиненого умисно і пов'язаного зі спричиненням тяжкого тілесного ушкодження потерпілому або настанням інших тяжких або особливо тяжких наслідків. Крім того, в разі вчинення особою, яка виконувала спеціальне завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації, таких злочинів, вона не може бути засуджена до довічного позбавлення волі, а покарання у вигляді позбавлення волі не може бути призначено їй на строк, більший, ніж половина максимального строку позбавлення волі, передбаченого законом за цей злочин. Примітно, що аналогічні положення містять і відповідні відомчі нормативні акти, що регламентують організаційно-тактичні аспекти виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації [22, с. 265].

У ст. 2 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» визначено систему заходів забезпечення безпеки учасників кримінального провадження осіб, які мають право на забезпечення безпеки:

- 1) особисту охорону, охорону житла й майна;
- 2) видачу спеціальних засобів індивідуального захисту й сповіщення про небезпеку;
- 3) використання технічних засобів контролю і прослуховування телефонних та інших переговорів, візуальне спостереження;
- 4) заміну документів та зміну зовнішності;
- 5) зміну місця роботи або навчання;
- 6) переселення в інше місце проживання;
- 7) поміщення до дошкільної виховної установи або установи органів соціального захисту населення;
- 8) забезпечення конфіденційності відомостей про особу;
- 9) закритий судовий розгляд [3].

Означений перелік заходів забезпечення безпеки не є вичерпним і з урахуванням характеру та ступеню небезпеки для життя, здоров'я, житла і майна осіб, взятих під захист; до останніх можуть застосовуватися й інші заходи.

В Україні не знайшла достатнього поширення практика застосування заходів забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. У працях А.М. Орлеана [18, с. 90], М.І. Копетюка [3, с. 128] та П.В. Серебрянського [4, с. 118] зазначено про імплементацію в українське законодавство основних між-

народних і європейських стандартів, визначених у Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 року [27] та протоколах до неї, Європейській конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 року [28] та Другому додатковому протоколі до неї 2001 року та Рекомендації Rec (2005) 9 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо захисту свідків та осіб, які співпрацюють із правосуддям [29]. Водночас об'єктивною є необхідність подальшого вдосконалення вітчизняного законодавства, в тому числі в частині вироблення дієвого механізму забезпечення безпеки особам, що виконують спеціальне завдання, яке на сьогодні відбувається неналежним чином.

В.С. Зеленецький та М.В. Куркін розподіляють усі заходи безпеки на загальні та спеціальні. Загальні заходи безпеки належать до тих, що найчастіше застосовуються у практиці, серед них - особиста охорона, забезпечення конфіденційності даних про особу, охорона житла та майна. Спеціальні заходи безпеки є більш складними і здебільшого унікальними. Такими доцільно вважати видачу спеціальних засобів індивідуального захисту, зміну зовнішності, зміну місця роботи й навчання, переселення в інше місце проживання тощо [23, с. 47].

Т.Г. Семків зауважив, що у світовій практиці щодо забезпечення захисту свідків розрізняють процесуальні та непроцесуальні заходи захисту [14, с. 123].

Процесуальні заходи захисту - це спеціальні правила ведення допиту свідків у межах кримінального провадження, а також процесуальний захист уразливої категорії свідків із метою запобігання їхньої віктимізації. Непроцесуальні заходи захисту - це захист свідка через забезпечення його основних прав і свобод шляхом застосування програми захисту свідків [14, с. 124].

Слід відзначити що не всі вчені у своїх працях обмежуються заходами безпеки, закріпленими законодавством. Так, І.В. Бояров розподіляє заходи на: 1) правові заходи - це передбачені чинним законодавством заходи, які залежно від галузей можна поділити на: кримінально-правові, кримінально-процесуальні, цивільно-правові, адміністративні та ін.; 2) організаційно-технічні заходи - це, наприклад, бронювання дверей, встановлення запорів та ін.; 3) інші - це не врегульовані чинним законодавством заходи, які не суперечать йому і відповідають нормам етики, потребам загальнолюдської моралі, наприклад, тимчасове поміщення особи в безпечне місце [4, с. 77].

О.В. Горбачов розглядає проблему забезпечення безпеки конфідентів більш масштабно та загалі пропонує запровадити в КПК України окремий розділ під назвою «Забезпечення безпеки осіб, залучених до виконання завдань оперативно-розшукової діяльності під час негласного і конфіденційного співробітництва» [5, с. 102].

Окремі вчені розподіляють заходи безпеки на соціально-економічні та фізичні [6, с. 24; 7, с. 59]. А інші пропонують разом із вищезазначеними заходами безпеки застосовувати ще психологічні [8, с. 521; 9, с. 43].

М.В. Куркін до спеціальних заходів забезпечення безпеки відносить: видавання спеціальних засобів індивідуального захисту (бойової та газової зброї) і оповіщення про небезпеку; використання технічних засобів контролю і прослуховування телефонних та інших переговорів; заміну документів і зміну зовнішності; переселення в інше місце проживання; поміщення в дошкільні

виховні установи або в установи органів соціального захисту населення та інші [10, с. 60].

На думку О.В. Козаченко, такий спеціальний захід, як видача спеціальних засобів індивідуального захисту і сповіщення про небезпеку, застосовується тільки в разі високого ступеня загрози життю та здоров'ю [11, с. 198]. В Україні перелік кримінальних правопорушень, під час здійснення провадження в яких можуть застосовуватись заходи забезпечення безпеки, відсутній. Тобто законодавство надає можливість прийняти рішення про застосування будь-якого із заходів безпеки під час здійснення провадження за будь-яким із злочинів. Так, можна застосувати зміну зовнішності, вартість здійснення якої є вкрай значною, у провадженні за злочином невеликої тяжкості.

У ч. 2 п. 1.3. Положення про порядок придбання, видачі, обліку, зберігання та застосування вогнепальної зброї, боєприпасів до неї, спеціальних засобів індивідуального захисту працівниками судів та правоохоронних органів, а також особами, які беруть участь у кримінальному судочинстві, що затверджено наказом МВС України від 24.07.1996 № 523, зазначено, що особам, які беруть участь у кримінальному судочинстві, згідно із Законом може бути видано лише спеціальні засоби індивідуального захисту. Кожній такій особі може бути видано один газовий пістолет (револьвер) та комплект патронів до нього, заряджених речовинами сльозоточивою та дратівною дії. У разі гострої потреби може бути видано бронезилет. Видачу вогнепальної зброї особам, які беруть участь у кримінальному судочинстві, Положенням не передбачено. У певних випадках особам, щодо яких вживають заходи безпеки, можна видавати бронезилети, електрошоковий пристрій, аерозольний розпилювач із рідиною подразнювальною дією, переносний портативний радіоприлад, телефон стільникового чи мобільного зв'язку. Тип спецзасобів індивідуального захисту та зв'язку, що перебувають на озброєнні спецпідрозділу, визначається затвердженими у відповідний спосіб Переліками [12].

Виділяють й інші заходи, які за конкретних обставин оптимально відповідають інтересам забезпечення безпеки учасників кримінального провадження. Зокрема, офіційне письмове попередження особи, від якої може виходити потенційна загроза для особи, взятої під захист, про кримінальну відповідальність за ст. 386 КК України за перешкоджання появі свідка, потерпілого або експерта до суду, органів досудового розслідування, примушування їх до відмови від давання показань чи висновку, а також до надання завідомо неправдивих показань чи експертного висновку шляхом погрози вбивством, насильством, знищенням майна цих осіб чи їхніх близьких родичів або розголошенням відомостей, що їх ганьблять, або шляхом підкупу свідка, потерпілого чи експерта з тією самою метою, а також погрози вчинити зазначені дії із помсти за попередні показання або висновок; оголошення особи, взятої під захист, померлою чи безвісно відсутньою; зміна домашнього і мобільного номерів телефону на номери, які не будуть відображатися в телефонних довідниках та інформація щодо яких не буде надаватися операторами без спеціального дозволу; зведення до мінімуму відкритих контактів із представниками поліції у формі та використання таємних приміщень для контактів з особою тощо [13, с. 91].

О.В. Бардацька до спеціальних засобів відносить заходи забезпечення особистої фізичної безпеки (особиста охорона, охорона житла і майна; використання технічних засобів контролю і прослуховування телефонних та інших переговорів, візуальне спостереження; заміна документів і зміна зовнішності; зміна місця роботи або навчання; переселення до іншого місця проживання; влаштування до дошкільної виховної установи або установи органів соціального захисту населення тощо) [16, с. 9].

О.С. Омельченко вважає, що залежно від характеру та ступеня небезпеки для життя, здоров'я та майна осіб, взятих під захист, можуть здійснюватися такі заходи, як маскування джерел інформації, легендування поведінки, встановлення протипожежної та охоронної сигналізації при охороні житла і майна осіб, взятих під захист, заміна державних номерних знаків транспортних засобів, що їм належать, тощо [17].

Тому, незважаючи на різноманітність заходів безпеки, в нашій державі найчастіше застосовуються: особиста охорона, охорона житла та майна, закритий судовий розгляд, конфіденційність інформації, оскільки вони є простими в реалізації та не потребують великих фінансових вкладень.

У кримінальних провадженнях, пов'язаних з організованою злочинністю, може існувати так звана «високоймовірна», чи «потенційна» загроза вжиття незаконних заходів впливу до особи, що виконує спеціальне завдання щодо розкриття злочинної діяльності організованої групи або злочинної організації. Саме така потенційна загроза або ризик виникає в разі, коли особа, що виконує спеціальне завдання, виявляє бажання надати показання, які мають вирішальне значення для викриття злочину і причетних до нього осіб.

Авторкою проаналізовано думки зарубіжних та вітчизняних вчених щодо застосування спеціальних правил забезпечення безпеки, у зв'язку із цим ми вважаємо, що до спеціальних правил застосування заходів забезпечення безпеки осіб, які виконують спеціальне завдання, доцільно віднести такі:

1) вибір заходу забезпечення безпеки пропорційно загрозі розсекречення чи погрозі розправи над особою, яка на конфіденційній основі уведена у злочинне середовище (організована група або злочинна організація) під легендою прикриття з метою одержання необхідної інформації щодо її структури, способів та засобів здійснення злочинної діяльності;

2) застосування заходів безпеки лише в ході кримінального провадження щодо розслідування тяжких або особливо тяжких злочинів;

3) здійснення заходів безпеки під час досудового розслідування, у якому проводиться така негласна слідча (розшукова) дія або застосовується такий оперативно-розшуковий захід, як виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи або злочинної організації.

Висновки. Сьогодні об'єктивною є гостра необхідність реформування та осучаснення не тільки правової процедури забезпечення безпеки осіб, які виконують спеціальне завдання, а й детального опрацювання організаційної складової частини такого процесу. Забезпечення безпеки особи, яка виконує спеціальне завдання, є одним із основних напрямків, що сприятимуть більш ефективному розкриттю кримінальних правопорушень

у сфері боротьби з організованою злочинністю. Правила застосування заходів безпеки закріплено законодавцем, але чіткий механізм реалізації відсутній. Тому необхідність подальшого вдосконалення законодавства України у сфері забезпечення безпеки є актуальною та своєчасною, враховуючи, що застосування заходів забезпечення безпеки дає позитивні результати, змінює довіру осіб, які виконують спеціальне завдання, до правосуддя і заохочує їх надавати свідчення під час досудового та судового провадження.

Література

1. Кримінальний кодекс України станом на 16.01.2020 р. № 4651-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України станом на 13.02.2020 р. № 4651-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
3. Закон України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» від 23 грудня 1993 року № 3782-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3782-12>.
4. Бояров В.І. Коментар до Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» від 23 грудня 1993 року. *Законодавство України : наук.-практ. коментарі*. Київ, 2002. № 1. С. 76-130.
5. Горбачов О.В. Правовий аналіз забезпечення безпеки осіб, залучених до виконання завдань оперативно-розшукової діяльності під час негласного і конфіденційного співробітництва. *Форум права*. 2017. № 5. С. 99-105. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.1193928>.
6. Цахло М. Правове положення свідка в кримінальному процесі України. *Юридичний журнал*. 2004. № 11. С. 20-25.
7. Весельський В.К. Питання захисту осіб, які мають інформацію про злочинну діяльність. *Право України*. 1999. № 7. С. 58-61.
8. Гриньків О.О. Поняття забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. *Формування правової держави в Україні. Проблеми і перспективи : матеріали X Всеукр. наук.-практ. конф., (квітень 2008 р.)*. Тернопіль, 2008. С. 519-523.
9. Присяжнюк Т.І. Забезпечення безпеки потерпілого - актуальна проблема держави. *Вісник Верховного Суду України*. 2007. № 3. С. 41-43.
10. Куркін М.В. Проблеми забезпечення безпеки суб'єктів кримінального процесу : дис. канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 1999. 161 с.
11. Козаченко О.В. Кримінальний процес України : навчально-практичний посібник. Миколаїв: Іліон, 2008. 314 с.
12. Положення про порядок придбання, видачі, обліку, зберігання та застосування вогнепальної зброї, боєприпасів до неї, спеціальних засобів індивідуального захисту працівниками судів та правоохоронних органів, а також особами, які беруть участь у кримінальному судочинстві, що затверджено наказом МВС України від 24.07.1996 № 523 № з0556-96. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0556-96>.
13. Орлеан А.М. Процедура забезпечення безпеки учасників кримінального провадження: адаптація законодавства України до європейських стандартів. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Вип. 3(7). С. 87-92.
14. Семків Т. Удосконалення забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2017. № 3(15). С. 119-128. URL: <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/chasopys/ua/pdf/3-2017/semkiv.pdf> 4.
15. Красильников А.В. Безопасность участников уголовного судопроизводства: правовое регулирование и субъекты обеспечения. *Труды Академии управления МВД России*. 2018. № 1(45). С. 68-72.
16. Бардацька О.В., Орлеан А.М. Забезпечення безпеки потерпілих та свідків у кримінальних справах, пов'язаних з торгівлею людьми. Київ, 2010. 55 с.
17. Омельченко О.С. Забезпечення безпеки учасників кримінального процесу засобами оперативно-розшукової діяльності. URL : [file:///C:/Users/user.comp7/Downloads/39348%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/user.comp7/Downloads/39348%20(1).pdf).
18. Орлеан А. Процедура забезпечення безпеки учасників кримінального провадження: адаптація законодавства України до європейських стандартів. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Вип. 3 (7). С. 87-92. URL : <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/18171/1/%D0%9E%D1%80%D0%BB%D0%B5%D0%B0%D0%BD%20%D0%90.pdf>.
19. Копетюк М. Особливості забезпечення безпеки осіб у досудовому кримінальному провадженні. *Історико-правовий часопис*. 2013. № 2. С. 126-130. URL : <http://evnuir.univer.lutsk.ua/bitstream/123456789/1845/1/2%20kopetuk.pdf>.
20. Серебрянський П. Правовий аналіз забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному процесі. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип. 6. т. 3 С. 117-118. URL : http://www.lj.kherson.ua/2015/pravo06/part_3/29.pdf.
21. Григоренко О.І. Правовий захист осіб, які виконують спеціальні завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованих груп чи злочинних організацій. URL : file:///C:/Users/1/Downloads/Pupch_2014_3_58.pdf.
22. Албул С.В. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації: новий крок у правовому забезпеченні. *Організаційно-правові аспекти досудового слідства. Правове життя сучасної України: Матеріали міжнародної звітної наукової конференції професорсько-викладацького і аспірантського складу НУ «ОЮА» (16-17 травня 2013 р.)* / Відп. ред. д.ю.н., проф. В.М. Дрьомін; НУ «ОЮА» Одеса : Фенікс, 2013. 814 с. С. 263-265.
23. Зеленецький В.С., Куркін Н.В. Обеспечение безопасности субъектов уголовного процесса. Харьков : КримАрт, 2000. С. 40.
24. Бандурка О.М. Оперативно-розшукова діяльність : підручник. Ч. 1. Харків : НУ МВС України, 2002. 245 с.
25. Савченко А.В., Матвійчук В.В., Никифорчук Д.Й. Міжнародний досвід використання агенури правоохоронних органів країн Європи і США; під ред. Я.Ю. Кондратьєва. Київ : Нац. акад. внутр. справ України, 2004. С. 60.
26. Суббот А.І. Забезпечення безпеки осіб, укоріненіх у злочинне середовище. *Віче : теоретичний і громадсько-політичний журнал*. 2013. № 10. С. 27-29.
27. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності: Резолюція 55/25 Генеральної Асамблеї від 15 листопада 2000 року. URL : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_789.
28. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах від 20 квітня 1959 року. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_036.
29. Рекомендація № Rec (2005) 9 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо захисту свідків та осіб, які співпрацюють з правосуддям. URL : [http://scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/7442A47EB0B374B9C2257D8700495F8B](http://scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/7442A47EB0B374B9C2257D8700495F8B).

Котова В. В.,
здобувач Донецького юридичного інституту
Міністерства внутрішніх справ України